

Harry Webers
voorzitter SER Overijssel

HET ONGEMAKKELIJKE GROOT GELIJK VAN DE CLUB EN IPCC

Precies een halve eeuw geleden verscheen het spraakmakende rapport 'De grenzen aan de groei' (maart 1972) van de Club van Rome. Wetenschappers schudden de wereld goed wakker door de exponentiële groeicurve van de wereldbevolking, de exponentiële toename van de CO₂-concentratie in de atmosfeer, en de uitputting van grond- en hulpstoffen met berekeningen en modellen te onderbouwen. Kort daarna kwam de eerste oliecrisis, en zat de wereld in stress.

Precies een halve eeuw na het verschijnen van 'De grenzen aan de groei' zijn het wederom wetenschappers, die de wereld goed wakker schudden. Het derde IPCC-klimaatrapport (april 2022) confronteert ons pijnlijk met de nieuwste feiten van de klimaatwetenschap waaronder de ondubbelzinnige rol van de mens bij de opwarming van de aarde. Door de te grote uitstoot van broeikasgassen zoals Co₂ stijgt de temperatuur in alle toekomstscenario's met desastreuze en onomkeerbare klimaatgevolgen zoals het snel smelten van de poolkappen en de onheilspellende zeespiegelstijging. Zonder extra klimaatbeleid, grootschalige maatregelen en een halvering van ons verbruik van kolen, olie en gas is de aarde in 2100 gemiddeld 3,2 °C warmer. Grote haast is geboden en iedere graad minder maakt onze toekomst minder rampzalig.

Het bedrijfsleven staat wereldwijd voor een ongekende verduurzamingsopgave met de omschakeling op duurzame energie en hergebruikbare grond- en hulpstoffen. Dit terwijl het bedrijfsleven al veel voor de kiezen heeft gekregen door de coronapandemie en de wereldwijde tekorten aan grondstoffen, basismetalen en chips. Onlangs becijferde de Kamer van Koophandel dat meer dan 200.000 (van in totaal 2,2 miljoen) bedrijven op omvallen staat. En daarbij zijn de langetermijneffecten van de Russische inval in Oekraïne op 24 februari en de gevolgen van de economische sancties nog niet betrokken. Het is evident dat onze maatschappij en economie ernstig te lijden hebben van problemen in toeleveringsketens en groeiende tekorten aan kolen, olie en gas, graan en mais, grondstoffen zoals kalium (voor kunstmest), basismetalen zoals Russisch staal en nikkel, en Oekraïense kabelbomen en zonnebloemolie.

(Geo)politieke stress veroorzaakte plotseling een nieuwe koude (handels)oorlog! Als het gaat om klimaatverandering, energietransitie en circulaire economie wordt te vaak naar de ander gekeken. Niet voor niets waarschuwde de bekende poolreiziger Robert Swan: 'The greatest threat to our planet is the belief that someone else will save it'. Veranderen doet pijn, maar inmiddels kunnen we niet meer om fundamentele en structurele veranderingen heen!

Hoe kunnen bedrijven hun handelen en gedrag veranderen, terwijl ze drukdoende zijn om te overleven? Advertenties van het Rijk roepen bedrijven op om 'de knop om te zetten' om te besparen op energieverbruik en -kosten, en de afhankelijkheid van Russisch gas te verminderen: ook is het 'beter voor ons klimaat'. Maar de knop omzetten is gemakkelijker gezegd dan gedaan, nu bedrijven met de ene na de andere grote uitdaging en transitieopgave worden geconfronteerd.

De maatschappij is niet maakbaar gebleken, en de toekomst onvoorspelbaar. Maar mondiale uitdagingen en geopolitieke stress bieden ook nieuwe kansen, zodat we kunnen laten zien tot welke maatschappelijke, economische en/of technologische innovaties we in staat zijn nu het echt allemaal anders moet. We hebben de kans om versneld na te denken over de risico's van de kwetsbare economie en globalisering, maar ook over de mogelijkheden van reshoring en de revival van de regionale (maak)industrie met een vleugje industriepolitiek.

De wetenschappers van Club van Rome hadden een halve eeuw geleden Groot Gelijk, en de IPCC-wetenschappers hebben het Groot Gelijk onlangs weer bevestigd. Steeds meer mensen voelen de klimaatstress aan den lijve en daarmee de urgentie om zaken te veranderen. Dan kunnen en zullen bedrijven niet achterblijven. Ze zullen van de nood een deugd maken door te veranderen, te verduurzamen en toekomstbestendig te worden. Dan krijgen we allemaal Groot Gelijk.

Harry Webers